KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 18.7.2007
KOM(2007) 414 endelig

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

Indsatsen mod vandknaphed og tørke i Den Europæiske Union

{SEK(2007) 993}
{SEK(2007) 996}

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN
TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

Indsatsen mod vandknaphed og tørke i Den Europæiske Union

(EØS-relevant tekst)

Adgang til vand af god kvalitet og tilstrækkelig mængde er fundamental for alle menneskers dagligdag og for de fleste erhvervsaktiviteter. Men nu viser vandknaphed og tørke sig som en kæmpeudfordring – og klimaændringerne forventes at gøre tingene værre. Det er et verdensomspændende problem, og Den Europæiske Union slipper ikke.

I løbet af de sidste tredive år er antallet og intensiteten af tørkeperioder steget voldsomt i EU. Og antallet af områder og folk, der blev berørt af tørke, steg med næsten 20 % mellem 1976 og 2006. En af de værste tørkeperioder optrådte i 2003, da over 100 mio. mennesker og en tredjedel af EU's område blev berørt. Omkostningerne ved skaderne for den europæiske økonomi var på mindst 8,7 mia. EUR. De samlede omkostninger ved tørkeperioderne i de sidste 30 år beløber sig til 100 mia. EUR. De årlige gennemsnitlige omkostninger blev fire gange større i samme periode[1].

Medens "tørke" betyder et midlertidigt fald i vandtilgængeligheden, f.eks. på grund af manglende nedbør, betyder "vandknaphed", at vandefterspørgslen overstiger de udnyttelige vandressourcer under bæredygtige betingelser. Mindst 11 % af den europæiske befolkning og 17 % af det europæiske territorium har hidtil været påvirket af vandknaphed. Nylige tendenser viser en markant spredning af vandknapheden overalt i Europa.

Vandknaphed og tørke er derfor ikke kun en sag for vandforvaltningerne. De har direkte indvirkning på borgerne og de erhvervssektorer, der anvender og afhænger af vand, såsom landbrug, turisme, industri, energi og transport. Især vandkraft, der er en carbonneutral energikilde, afhænger enormt af vandtilgængeligheden. Vandknaphed og tørke har også mere vidtrækkende virkninger for naturressourcerne i det hele taget på grund af de negative følgevirkninger for artsmangfoldigheden, vandkvaliteten, øget risiko for skovbrande og forringelse af jorden.

Sammenholdt med det forhold, at der forventes klimaændringer på trods af de betydelige afbødende bestræbelser på EU-plan, forventes denne tendens at fortsætte og endog forværres, som det blev fremhævet i Kommissionens nyligt vedtagne grønbog om tilpasning til klimaændringerne. Ifølge Det Mellemstatslige Panel for Klimaændringer[2] vil klimaændringer forårsage vandknaphed for mellem 1,1 og 3,2 mia. mennesker, hvis temperaturerne stiger med 2-3° C. De tørkeramte områder vil sandsynligvis blive meget større. På denne baggrund er det blevet en prioriteret opgave for EU at udvikle effektive strategier for tørkerisikostyring.

---

1 http://ec.europa.eu/environment/water/pdf/1st_report.pdf
2 IPPC WGII Fourth Assessment Report, 6. april 2007 (den fjerde vurderingsrapport).

Den 10. januar 2007 vedtog Kommissionen en 'energi- og klimapakke' som en vejledning for EU til en bæredygtig, konkurrencebetonet og sikker energipolitik. Et af hovedpunkterne er at imødegå energiudfordringen ved som første indsats at anvende energien mere effektivt, før der ses på alternativerne. Denne tilgang kan også anvendes i forbindelse med vandknaphed og tørke. For at tage fat om roden til vandknaphed og tørke er første prioritet at udvirke et mere vandeffektivt og vandbesparende erhvervsliv. At spare på vandet betyder at spare på energien, for udvinding, transport og behandling af vand er meget bekostelig. Det er derfor i denne henseende væsentligt at forbedre vandefterspørgselsstyringen. På samme måde som energi er vand nødvendigt for alle menneskelige, økonomiske og samfundsmæssige aktiviteter. Derfor skal der overvejes en bred vifte af strategier.

På baggrund af ovenstående forelægges der i denne meddelelse et første sæt indsatsmuligheder på europæisk, nationalt og regionalt plan for at takle og afbøde de vand- og tørkeproblemer, vi står over for i EU. Kommissionen forpligter sig til fortsat at behandle problemet på internationalt plan, navnlig gennem De Forenede Nationers konvention om ørkenbekæmpelse og De Forenede Nationers rammekonvention om klimaændringer.

Denne meddelelse er ligeledes en imødekommelse af den opfordring til indsats på vandknapheds- og tørkeområdet, der kom fra Rådet (miljøministrene) i juni 2006.

1. HELT KONKRET

Følgende udfordringer skal tages op:

- **Fremskridt i retning af fuldstændig gennemførelse af vandrammedirektivet**[3] (i det følgende "VRD"), EU's flagskibsdirektiv om vandpolitik, er en forudsætning for at takle dårlig styring af vandressourcerne.

- Dette spørgsmål resulterer ofte i **ineffektiv vandprissætning**, der som regel ikke afspejler vandressourcernes sårbarhed på lokalt plan. 'Brugeren betaler'-princippet anvendes sjældent uden for drikkevandsforsyningen og spildevandsbehandlingen. Indførelse af dette princip på EU-plan ville sætte en stopper for unødige vandtab eller -spild og sikre, at der er vand til rådighed til væsentlige anvendelsesformål overalt i Europa, herunder alle dele af grænseoverskridende vandløbsoplande. Det ville med andre ord tilskynde til en effektiv vandanvendelse.

[3] Direktiv 2000/60/EF om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger.

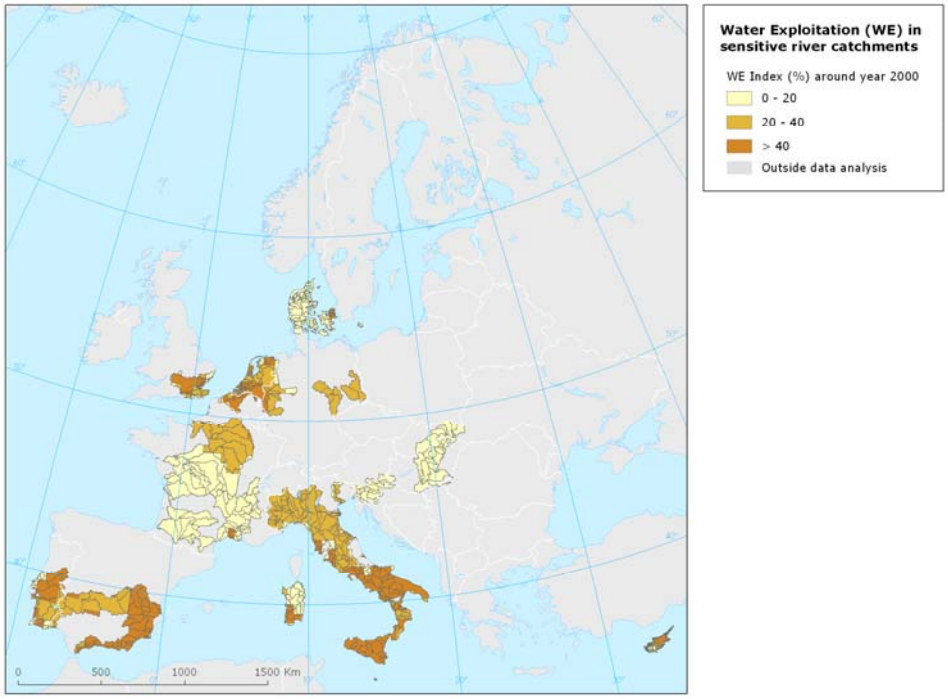

Vandanvendelsen (WE) i sårbare vandløbsoplande

WE-indeks (%) i år 2000

- **Fysisk planlægning** spiller også en hovedrolle, hvad angår vandanvendelse. Uhensigtsmæssig vandtildeling mellem erhvervssektorer resulterer i uligevægt mellem vandbehovene og de eksisterende vandressourcer. Det er nødvendigt med et pragmatisk skift for at ændre strategierne og bevæge sig i retning af en effektiv arealforvaltning på de rette niveauer.

- Der findes et enormt potentiel for **vandbesparelser** overalt i Europa. Europa øder fortsat mindst 20 %[4] af dets vand bort på grund af manglende effektivitet. Vandbesparelse skal være højeste prioritet, og derfor skal alle muligheder for at forbedre vandeffektiviteten undersøges. Strategier skal baseres på et klart defineret **vandhierarki.** Der bør overvejes supplerende vandforsyningsinfrastrukturer som en valgmulighed, når andre muligheder er udtømte, herunder effektiv vandprissætning og omkostningseffektive alternativer. Vandanvendelser bør også opstilles efter en prioritering: det er klart, at den offentlige vandforsyning altid skal have **højeste prioritet** for at sikre adgangen til en passende vandforsyning.

- Yderligere **integrering** af vandrelaterede hensyn i vandrelaterede sektorpolitikker er af altafgørende betydning, hvis der skal udvikles en vandsparekultur. Omfanget af integreringen på EU-plan, nationalt og regionalt plan varierer meget fra sektor til sektor. Der er en generel mangel på konsekvens, og i nogle tilfælde er der endog negative følger for vandressourcebeskyttelsen.

---

4 "Ecologic", rapport om EU's vandbesparelsespotentiale, juni 2007.

- Endelig skal indsatsen mod vandknaphed og tørke baseres på **viden og information af høj kvalitet** om problemernes omfang og de forventede tendenser, for at den kan blive fuldt effektiv. Eksisterende europæiske og nationale vurderings- og overvågningsprogrammer er hverken integrerede eller fuldstændige. Det er derfor en forudsætning at afhjælpe videnmanglerne og sikre datasammenlignelighed overalt i EU. I denne forbindelse har forskning en væsentlig rolle at spille for at bringe viden og støtte til vandpolitiske tiltag.

2. UDFORDRINGEN SKAL TAGES OP: RETNINGSLINJER FOR INDSATSEN

Det fremgår af høringer af interesseparter og de forholdsmæssige konsekvensanalyser, der blev gennemført til denne meddelelse, at en integreret tilgang baseret på en kombination af indsatsmuligheder sikkert vil være den bedst egnede tilgang, hvad angår vandknaphed og tørke, sammenlignet med alternativer, der udelukkende baseres på styringsmidler til vandforsyningen og økonomiske styringsmidler.

Det er nødvendigt med yderligere økonomiske og retlige analyser i de kommende måneder for at få et mere detaljeret billede af potentialet, gennemførligheden og en mulig tidshorisont for hver af de pågældende indsatsmuligheder. Der bør imidlertid foretages konsekvensanalyser, inden de foreslåede tiltag gennemføres.

2.1. Korrekt prissætning for vand

Problembeskrivelse:

Kommissionen tilskynder aktivt til anvendelse af markedsbaserede styringsmidler i miljømæssig sammenhæng, som det blev fremhævet i den nyligt vedtagne grønbog om markedsbaserede styringsmidler[5]. De gældende rammebestemmelser i VRD giver vidt spillerum for at klare både vandmanglen og tørke med sådanne styringsmidler. På trods af VRD's specifikke krav (artikel 9) har medlemsstaterne hidtil ikke gjort udbredt brug af økonomiske styringsmidler. Prissætningstiltag, der kunne forekomme velegnede, kan vise sig at være totalt virkningsløse, hvis det meste af vandindvindingen hverken måles eller registreres af myndighederne. VRD (artikel 11) kræver, at der systematisk føres kontrol med vandindvindinger.

Vejen frem:

På nationalt plan inden 2010:

- Indføre vandtariffer, der er baseret på en konsekvent økonomisk vurdering af vandanvendelser og vandets værdi med hensigtsmæssige incitamenter til at anvende vandressourcerne effektivt og et hensigtsmæssigt bidrag fra de forskellige vandanvendelser til dækning af omkostningerne ved forsyningspligtydelserne ifølge kravene i VRD. 'Brugeren betaler'-princippet skal være reglen, uanset hvor vandet kommer fra. Ikke desto mindre bør husholdningerne, uanset deres finansielle situation, have adgang til en passende vandforsyning.

---

[5] Grønbog om markedsbaserede instrumenter til miljøpolitiske og andre beslægtede politiske formål, KOM(2007) 140.

- Fremme bestræbelserne på at indføre obligatoriske måleprogrammer i alle vandforbrugende sektorer.

- Mere generelt sikre fuldstændig gennemførelse af VRD for at garantere eller genetablere bæredygtige vandressourcer.

God praksis:

I Frankrig er vandingsanlæg blevet udstyret med målere, når de overskrider indvindingstærsklerne. I perioden 2000-2003 steg udstyrsniveauet fra 54 % til 71 %, hvilket dækker 85 % af det samlede kunstvandede område.

2.2. Mere effektiv vandtildeling og vandrelateret støtte

2.2.1. Forbedring af den fysiske planlægning

Problembeskrivelse:

Den økonomiske udvikling af nogle vandløbsoplande kan få negative virkninger for vandressourcerne. Der bør lægges særlig vægt på de vandløbsoplande, der næsten konstant lider af overforbrug eller vandmængde. De nuværende EU-politikker har haft tendens til at forværre disse vandløbsoplandes sårbarhed. Den omsiggribende udvikling af feriesteder i sårbare vandløbsoplande har f.eks. haft væsentlige virkninger for de lokale vandressourcer. Landbruget har også væsentlige virkninger, især hvad angår kunstvanding. Overindvinding er stadig et problem, også på grund af den ufuldstændige afkobling i nogle medlemsstater. Flere på hinanden følgende reformer af den fælles landbrugspolitik og navnlig støtte til udvikling i landdistrikter har allerede bidraget til at forbedre forholdene. Kommende tilpasninger af den fælles landbrugspolitik og 'sundhedskontrollen' i 2008 vil være en lejlighed til at undersøge, hvordan vandmængdespørgsmål yderligere kunne integreres i de relevante styringsmidler i den fælles landbrugspolitik. Det burde i denne forbindelse overvejes, i hvilken grad den fælles landbrugspolitik og 'sundhedskontrollen' i 2008 kunne fremme en mere fuldstændig anvendelse af afkobling og større støtte til vandforvaltning i programmerne for udvikling i landdistrikter. Det vil også være vigtigt at analysere virkningerne af den forøgede biobrændstofproduktion for vandtilgængeligheden. Al produktion, herunder kunstvandet og biomasseproduktion, og alle økonomiske aktiviteter burde tilpasses til den mængde vand, der er til rådighed lokalt. Dette er en forudsætning for bæredygtig arealanvendelse overalt i Europa.

Vejen frem:

På EU-plan:

- Den stadig større vægt, der i det sidste tiår er blevet lagt på bæredygtigt landbrug, giver et nyttigt udgangspunkt for drøftelser af yderligere fremskridt for at gøre vandforvaltningen mere bæredygtig. Det bliver særlig vigtigt i perioden op til gennemførelsen af vandområdeplanerne i 2010.

- Yderligere vurdering af de nærtforbundne forbindelser mellem udvikling af biobrændstof og vandtilgængelighed.

På nationalt plan:

- Sikre streng gennemførelse af direktivet[6] om strategisk miljøvurdering i alle erhvervssektorer. Medlemsstaterne skal stadig udbygge deres nationale procedurer og sikre, at betingelserne, der tilknyttes de endelige beslutninger, på hensigtsmæssig måde forebygger miljøvirkninger.

- Tilskynde medlemsstaterne til at udpege de vandløbsoplande, der næsten permanent eller permanent lider af vandbelastning eller vandknaphed.

- For de pågældende vandløbsoplande opstille hensigtsmæssige bestemmelser for at genetablere en bæredygtig ligevægt. Frivillige ordninger kunne give et positivt bidrag, men det er nødvendigt at fremme sådanne ordninger. Hvis resultaterne viser sig at være utilstrækkelige i særlig sårbare områder, skal der indføres obligatoriske foranstaltninger med henblik på vandbesparelser og effektiv anvendelse. Alle foranstaltningerne vil i sidste instans indgå i VRD-programmerne.

God praksis:

Inden for rammerne af FN-konventionen om ørkenbekæmpelse har Grækenland indført et nationalt handlingsprogram, hvori der overvejes specifikke foranstaltninger til udligning af uligevægten mellem efterspørgsel og forsyning.

2.2.2. Finansiering af en effektiv vandanvendelse

Problembeskrivelse:

Potentialet for effektiv vandanvendelse er ikke udnyttet fuldt ud i EU. En række foranstaltninger er ikke indført, fordi de er for bekostelige, selv om de er omkostningseffektive.

En af de prioriterede opgaver i EU's regionalpolitik for perioden 2007-2013 er at behandle følgerne af klimaændringerne, navnlig hvad angår vandknaphed og tørke. De nye rammebestemmelser omhandler investeringer i infrastruktur i forbindelse med vandforvaltning (oplagring, distribution, behandling), rene og udnyttelseseffektive teknikker og risikoforebyggende foranstaltninger.

Europæiske midler og statsstøtte tilbyder betydelige muligheder for at tage denne udfordring op, men de afsatte midler er utvivlsomt utilstrækkelige for at dække alle emner behørigt.

National prioritering kan også have negative følger med hensyn til at fremme supplerende vandforsyningsinfrastrukturer som første valgmulighed, idet det går imod logikken i vandhierarkiet og behovet for først og fremmest at støtte vandbesparelses- og effektivitetsforanstaltninger. Det er fortsat væsentligt at sikre, at tildelingen af midler er tilstrækkelig betinget af uafhængigt og på forhånd givet bevis for fuld udnyttelse af vandbesparelser og vandeffektivitet, effektiv vandprissætning og måling, mindstekrav til det offentlige vandforsyningnet eller dækning af projektomkostninger af de pågældende vandbrugere. Nationale støtteforanstaltninger skal også fuldt ud overholde statsstøttereglerne, hvor de gælder.

---

[6] Direktiv 2001/42/EF, (EFT L 197 af 21.7.2001, s. 30).

Vejen frem:

På EU-plan:

- Finpudse de gældende strategiske EF-retningslinjer for vandinfrastrukturer og i forbindelse med regionalpolitik og politikken for udvikling i landdistrikter afgøre om der skal gøres yderligere fremskridt med hensyn til miljømæssige forudsætninger i forbindelse med effektiv vandforvaltning, før der kan gives støtte til supplerende vandforsyningsinfrastruktur eller –udstyr.

- Undersøge, hvordan sektorpolitikkerne i højere grad og bedre kan bidrage til effektiv vandforvaltning ved at anvende tilknyttede midler til at sikre, at vandbrugerne præsterer miljøtjenester på en effektiv måde.

På nationalt plan:

- Sikre effektiv anvendelse af EU-midler og nationale midler til at forbedre vandefterspørgselsstyringen, navnlig gennem tilpasningsforanstaltninger, bæredygtige metoder, større vandbesparelser, overvågningssystemer og tilpassede risikostyringsværktøjer.

- Udvikle skattemæssige incitamenter til at fremme vandeffektivitetsanordninger og –metoder, navnlig i vandfattige områder, under hensyntagen til den sociale kontekst og de eventuelle regionale forskelle.

God praksis:

Cypern har indført besparelsesforanstaltninger på husholdningsplan ved at tilskynde til genanvendelse af 'gråt vand' (f.eks. fra vask og vaskemaskiner) til at vande haver og skylle toiletter og derved reducere per capita-vandforbruget med op til 40 %. I 2007 dækker statsstøtte 75 % af omkostningerne ved systemet.

I Tyskland har en femtedel af de største byer støttet opsamling af regnvand i over 10 år med det mål at udstyre 15 % af alle bygninger inden 2010.

2.3. Forbedring af tørkerisikostyring

2.3.1. Opstilling af tørkerisikostyringsplaner

Problembeskrivelse:

Efter de omsiggribende tørkeperioder i de sidste par år er nogle medlemsstater gået fra krisestyring til tørkerisikostyring. De tilknyttede foranstaltninger resulterer ofte i overordnede tørkerisikostyringsplaner med kortlægning af vandbelastningsområder, beredskabsniveauer, varslingssystemer osv. VRD har hele den nødvendige fleksibilitet til at udvikle specifikke tørkestyringsplaner i de pågældende vandløbsoplande.

Vejen frem:

På EU-plan:

Fostre udveksling af oplysninger og bedste metoder vedrørende tørkerisikostyring. Fastlægge metoder til fastsættelse af tørketærskler og tørkekortlægning. Udarbejde henstillinger inden udgangen af 2008.

På nationalt plan:

- Inden 2009 at opstille specifikke tørkestyringsplaner som supplement til VRD's vandområdeplaner, i givet fald i overensstemmelse med bestemmelserne i VRD (artikel 13, stk. 5).

God praksis:

Spanien og Nederlandene har allerede gennemført nationale planer for tørkerisiko.

Det europæiske ekspertnet, der blev oprettet som led i den fælles VRD-gennemførelsesstrategi, arbejder med opstilling af tørkestyringsplaner. Der blev på Spaniens initiativ afholdt en første workshop i juni 2007.

2.3.2. Udvikling af et observatorium og et tørkevarslingssystem

Problembeskrivelse:

Kommissionen er i øjeblikket ved at udvikle et europæisk tørkeobservatorium, der skal øge kendskabet til fænomenet. Effektive varslingssystemer er ligeledes et væsentligt led i risikostyring. Tidlig varsling vil derfor følge efter for at forbedre de pågældende myndigheders tørkeberedskab. Systemet vil integrere relevante data og forskningsresultater, tørkeovervågning, detektion og prognoser i forskellige rumlige skalaer, fra lokale og regionale aktiviteter til kontinentalt overblik på EU-plan, og vil gøre det muligt at vurdere fremtidige begivenheder.

Vejen frem:

På EU-plan og nationalt plan:

- Inden 2012 udvikle prototyper og opstilling af gennemførelsesprocedurer for et operationelt europæisk tørkeobservatorium og et varslingssystem.

God praksis:

I forbindelse med De Forenede Nationers konvention om ørkenbekæmpelse er Slovenien vært for et tørkestyringscenter for Sydøsteuropa, der arbejder med tørkeberedskab, overvågning, prognoseudarbejdelse og styring.

I det femte rammeprogram blev det foreslået at oprette et europæisk tørkecenter. Det er et virtuelt videncenter, der fremmer samarbejde og kapacitetsopbygning blandt videnskabsfolk og brugersamfundet, og derved øges beredskabet og samfundets evne til at klare tørkeperioder.

2.3.3. Yderligere optimering af anvendelsen af EU's Solidaritetsfond og Fællesskabets ordning for civilbeskyttelse.

Problembeskrivelse:

Hidtil har medlemsstater, der blev hjemsøgt af tørkeperioder, aldrig anmodet om assistance under Den Europæiske Unions Solidaritetsfond (EUSF). De har heller ikke anmodet om civilbeskyttelsesbistand for at få omgående vandforsyninger.

Vejen frem:

På EU-plan:

- Gentage Kommissionens vilje til nøje af gennemgå anmodninger om **EUSF**-støtte fra en medlemsstat, der er alvorligt hjemsøgt af tørke; den vil dog sikre sig, at anmodningen ikke er en indirekte følge af ineffektiv vandforvaltning, og at der er indført hensigtsmæssige tørkestyringsplaner.

- I forbindelse med EUSF-forordningen undersøge, om der skal gøres yderligere fremskridt, hvad angår definitionen af kriterier og støtteberettigede operationer, for at Solidaritetsfonden får mulighed for at gøre en bedre indsats i tilfælde af tørke.

- I forbindelse med **civilbeskyttelsesordningen** skal alle muligheder overvejes for at medtage tørkeproblemer i de fremtidige årlige arbejdsprogrammer. Et mål vil være at fastlægge alle muligheder for assistance i tilfælde af alvorlige tørkeperioder, der har følgevirkninger såsom skovbrande, og at sigte mod at anvende og supplere de tilgængelige knappe ressourcer på bedst mulig måde.

- Civilbeskyttelsesekspertgruppen om varslingssystemer vil blive anmodet om at udvikle en tilgang for at optimere anvendelsen af tørkevarslingssystemet på europæisk og nationalt plan og at foregribe et eventuelt beredskab på civilbeskyttelsesområdet.

2.4. Overvejelse af supplerende vandforsyningsinfrastrukturer

Problembeskrivelse:

I de regioner, hvor der er blevet gennemført alle forebyggende foranstaltninger ifølge vandhierarkiet (fra vandbesparelse til vandprissætning og alternative løsninger), og under behørig hensyntagen til lønsomhedsaspektet, kan der, hvor efterspørgslen stadig overstiger vandtilgængeligheden, i nogle tilfælde findes en supplerende vandforsyningsinfrastruktur som en mulighed for at afbøde virkningerne af alvorlig tørke.

Der findes adskillige muligheder for at udvikle supplerende vandinfrastrukturer, såsom oplagring af overfladevand eller grundvand, vandoverførsler eller anvendelse af alternative kilder.

Opførelse af nye vandforsyningsdæmninger og vandoverførsler er omhandlet i EU-lovgivningen. Afbrydelser i eller overførsler af vand fra vandløb ændrer uundgåeligt vandområdernes status, og de er derfor underlagt specifikke og strenge kriterier. Desuden udløser store projekter ofte en social og politisk konflikt mellem de givende og de modtagende vandløbsoplande, hvilket sætter spørgsmålstegn ved projekternes bæredygtighed.

Alternative muligheder såsom afsaltning eller genanvendelse af spildevand overvejes i stadig større omfang som mulige løsninger overalt i Europa. Kommissionens definitive stillingtagen til disse valgmuligheder skal baseres på yderligere undersøgelser af risiko- og konsekvensanalyse under hensyntagen til medlemsstaternes og regionernes specifikke biogeografiske forhold.

Vejen frem:

På EU-plan:

- Kommissionen skal inden 2008 udarbejde en vurdering af alle alternative muligheder.

På nationalt plan:

- Sikre, at alle negative virkninger i forbindelse med en supplerende vandforsyningsinfrastruktur såsom dæmninger eller afsaltningsanlæg fuldt ud tager hensyn til vurderingen af miljøvirkningerne. De ændringer, der forventes som en mulig følge af klimaændringer, og de målsætninger, der skal nås med Europas energipolitik, skal nøje overvejes for at undgå enhver uoverensstemmelse.

God praksis:

Der er i øjeblikket forskningsprojekter på vej som Medina[7] og Medesol[8] (sjette rammeprogram for forskning), der skal minimere mængden af saltvand eller reducere energiforbruget ved afsaltning.

2.5. Tilskyndelse til vandeffektive teknikker og metoder

Problembeskrivelse:

Alle erhvervssektorer skal forsætte med at udvikle vandspareteknikker og -metoder. Der kan stadig gennemføres betydelige vandbesparelser i EU. I nogle regioner kan der spares op til 30 % af det vand, der forbruges i bygningerne[9]. I nogle byer overstiger læk fra den offentlige vandforsyning 50 %. Tilsvarende vandspild er blevet registreret i kunstvandingsledningsnet. Ud over at forbedre teknikkerne er det nødvendigt at forbedre vandforvaltningsmetoderne som et styringsmiddel i alle de sektorer, hvor der anvendes store mængder vand (f.eks. landbrug, produktion og turisme).

Vejen frem:

På EU-plan:

- Overveje at opstille standarder for vandforbrugende anordninger, såsom vandingsanlæg og andet energiforbrugende udstyr i landbruget.

- Overveje at udarbejde lovgivning for energineutrale produkter, herunder vandanordninger (haner, brusehoveder, toiletter).

---

7 Medina: Membranbaseret afsaltning: en integreret tilgang.
8 Medesol: havvandsafsaltning med et innovativt solenergistyret membrandistillationssystem.
9 Ecologic, juni 2007.

- Integrere vandeffektivitetsstandarder for bygninger i forbindelse med harmoniseringen af livscyklusvurderinger og miljøvaredeklarationer.

- Overveje et nyt direktiv svarende til direktivet[10] om bygningers energimæssige ydeevne. Det kunne omfatte haner, brusere og toiletter, opsamling af regnvand og genanvendelse af "gråt vand".

- Overveje indførelse af en ydeevneindikator for anvendelsen af vand i forbindelse med revisionen af EMAS-forordningen, som Kommissionen skal forelægge. Arbejde mod så vidt muligt at få certificeret de europæiske institutioners bygninger gradvis over de kommende år.

- Tilskynde til mere forskning i tilpasningen af erhvervsaktiviteter til vandknapheden og tørke, vandeffektivitet og beslutningstagningsværktøjer.

På nationalt plan:

- Tilskynde til indførelse af bindende ydeevnestandarder for nye bygninger og for offentlige og private ledningsnet, med et system med bøder for uacceptable læk.

På EU-plan og nationalt plan:

- Udvikle frivillige aftaler med alle erhvervssektorer, der bruger vand (byggevirksomheder, entreprenører, producenter, fagfolk i turistsektoren, landbrugere, lokale myndigheder) om at udvikle mere 'vandvenlige' produkter, bygninger, ledningsnet og metoder.

God praksis:

I Spanien blev der i adskillige byer lanceret vandspareprogrammer, og de har givet væsentlige resultater. I 1997 lancerede Zaragoza et omfattende program baseret på avancerede vandanordninger og udstyr, indførelse af måling og bevidstgørelseskampagner. Gennemførelsen resulterede i en besparelse på 1,2 mia. liter vand pr. år og det laveste vandforbrug pr. indbygger pr. dag i Spanien (96 l/person/dag).

2.6. Udvikling af en vandsparekultur i Europa

Problembeskrivelse:

Det kræver en aktiv bevidstgørelsesindsats, hvori alle aktører i vandsektoren skal deltage, for at udvikle en ansvarlig vandspare- og vandeffektivitetskultur. Oplysning, undervisning og efteruddannelse er højtprioriterede indsatsområder.

Forbrugerne anmoder mere og mere om oplysninger om, hvordan vandet anvendes i alle faser af industriprocesser eller fødevareproduktionen. Mærkning er en effektiv måde til at give målrettet information til offentligheden om ydeevne med hensyn til vand og om bæredygtige vandforvaltningsmetoder. Der bør tilskyndes til markedsføring af endnu mere effektive ordninger eller "vandvenlige" produkter.

---

[10] Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/91/EF af 16. december 2002 om bygningers energimæssige ydeevne.

I tråd med virksomhedernes sociale ansvar (CSR) bør virksomhedsledere, der er involveret i kvalitets- og certificeringsordninger, tilskyndes til at gøre fremstød for deres produkter på basis af den påviste effektive anvendelse af vand.

Vejen frem:

På EU-plan:

- Undersøge muligheden for sammen med den europæiske CSR-virksomhedssammenslutning at lancere et tiltag om effektiv vandanvendelse.

- Tilskynde til indførelse af regler for vandforvaltning i eksisterende og fremtidige kvalitets- og certificeringsordninger.

- Undersøge muligheden for at udvide de gældende EU-mærkningsordninger, hvor det er hensigtsmæssigt, for at fremme vandeffektive anordninger og vandvenlige produkter.

På nationalt plan:

- Yderligere tilskynde til udarbejdelse af undervisningsprogrammer, konsulentrådgivning, udveksling af bedste praksis og store målrettede oplysningskampagner med fokus på vandknaphedspørgsmål.

God praksis:

I sommeren 2006 lancerede Frankrig en national kampagne under sloganet "Er der vand nok til alle?". Denne kampagne, der kørte som spots i radio og tv, opfordrede den enkelte til at gøre en indsats for at spare på vandet. Offentligheden fandt, at budskabet var overbevisende. 88 % sagde, at de gør en indsats for at spare på vandet.

2.7. Forbedre videngrundlaget og dataindsamlingen

2.7.1. Et informationssystem om vandknaphed og tørke i Europa

Problembeskrivelse:

Pålidelige oplysninger om omfanget og virkningerne af vandknaphed og tørke er forudsætningen for beslutningstagning på alle niveauer. Fælles definitioner er nødvendige for at sikre datasammenligning på EU-plan. Det nyligt offentliggjorte "Vandinformationssystem for Europa" (WISE)[11] er et ideelt forum for at integrere og formidle sådanne oplysninger.

Vejen frem:

- Forelægge en årlige EU-vurdering, der er baseret på aftalte indikatorer og data fra medlemsstaterne og interesseparterne indgivet til Kommissionen eller Det Europæiske Miljøagentur på årsbasis.

[11] http://water.europa.eu

- Fuld udnyttelse af mulighederne i global miljø- og sikkerhedsovervågning (GMES) for at få rumbaserede data og overvågningsværktøjer til støtte for vandpolitikken, den fysiske planlægning og bedre vandingsmetoder.

2.7.2. Muligheder fra forskningen og den teknologiske udvikling

Problembeskrivelse:

Støtte, koordinering og formidling af forskningsindsatsen mellem EU og de nationale niveauer vil sikre bedst mulig overensstemmelse mellem forskningsbehov, og hvad der tilbydes samfundet, herunder markedsaktører og beslutningstagere. Life+ og grænseoverskridende programmer under Det Europæiske Naboskabs- og Partnerskabsinstrument (ENPI) om vandknaphed og tørkestyring bør koordineres. Der skal i denne forbindelse tilstræbes synergi mellem politik og forskning.

Vejen frem

- Formidle og fremme anvendelsen og udnyttelsen af forskningsresultater om aspekter af vandknaphed og tørke.

- Undersøge, fremme og tilskynde til forskning og teknologiske aktiviteter på dette område, også kontaktskabelse, ved at udnytte de muligheder, som det syvende EU-rammeprogram for forskning kan give. Disse forskningsresultater kunne snart blive operationelle og integreret i planlægningen i 2009.

3. KONKLUSIONER

Udfordringen i forbindelse med vandknaphed og tørke skal tages op både som et væsentligt miljøspørgsmål og som en forudsætning for bæredygtig økonomisk vækst i Europa. Da EU tilsigter at puste nyt liv i økonomien og fortsat bære førertrøjen i bekæmpelsen af klimaændringerne, kan opstilling af en effektiv strategi for vandeffektivitet give et væsentligt bidrag.

I denne meddelelse fremsættes et foreløbigt sæt valgmuligheder med henblik på at åbne en vidtrækkende debat om, hvordan vi kan tilpasse os til vandknaphed og tørke, to fænomener, der potentielt kan forværres i en klimaændringskontekst. De foreslåede muligheder i meddelelsen kunne allerede begynde at bære frugt på kort sigt. Kommissionen er derfor af den overbevisning, at der skal gøres en større indsats for hurtigt at indføre disse foranstaltninger på EU-plan. I denne henseende er det vigtigt at overveje den rolle, som avancerede forskningsresultater kan spille for planlægningen. Kommissionen vil gennemgå fremskridt med hensyn til de fastsatte mål og vil rapportere til Rådet og Europa-Parlamentet herom. Rapporten vil blive forelagt i forbindelse med 'Forum for interesseparter', der afholdes i 2008.

I lyset af drøftelserne af denne meddelelse i Ministerrådet – der starter med det uformelle miljøministermøde den 1. september 2007 – og i Europa-Parlamentet og af resultaterne af ovennævnte rapport vil Kommissionen overveje, hvilke opfølgende tiltag og foranstaltninger der skal træffes i de nærmeste år.